

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ЯКОСТІ ОСВІТИ У ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Частина 2

2

Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ЯКОСТІ ОСВІТИ
У ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Практично-методичний посібник

Частина 2

Соціально-психологічна діагностика розвитку особистості

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ" ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
БІБЛІОТЕКА
корпус №1

167 232

Харків – 2019

378:005.6]:37.015.31:364.62(072)

П86

УДК 378:005.6]:37.015.31:364.62(072)

П86

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
(Протокол № 3 від 12.12.2018 р.)*

Рецензенти:

С. Я. Харченко, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;

О. І. Камаєв, доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, професор кафедри олімпійського та професійного спорту Харківської державної академії фізичної культури;

І. В. Ващенко, доктор психологічних наук, професор кафедри загальної психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Психолого-педагогічна діагностика якості освіти у педагогічних закладах вищої освіти : практич.-метод. посібник : у 3 частинах. Ч. 2 : Соціально-психологічна діагностика розвитку особистості / Г. Ф. Пономарьова, А. А. Харківська, Л. О. Петриченко та ін. ; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. – Харків: ФОП Бровін О. В., 2019. – 284 с.
ISBN 978-617-7738-81-6

Стратегія розвитку сучасного українського суспільства в умовах соціально-економічних реформ об'єктивно потребує підвищення вимог до освітньої системи та професійної підготовки фахівців різних сфер діяльності. У практично-методичному посібнику запропоновано значну кількість методично-практичних діагностичних матеріалів, спрямованих на визначення рівня якості та ефективності надання психолого-педагогічної підтримки, розвитку соціальності особистості, діагностику міжособистісних стосунків і діагностично-організаційні аспекти педагогічної роботи тощо.

Репрезентований матеріал, що висвітлює технології, методи, методики, засоби й форми соціально-педагогічної діагностики, адаптований для студентів і науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. Практично-методичний посібник охоплює широке коло питань із моніторингу якості освітньої галузі, зокрема психологічну діагностику та самодіагностику якості освіти майбутніх педагогічних кадрів; соціально-педагогічну діагностику розвитку особистості та діагностику спеціально психологічних особливостей розвитку особистості в спортивній діяльності. Матеріали посібника було апробовано в освітньому процесі закладів вищої освіти України.

Посібник призначений для студентів, магістратів, аспірантів і викладачів закладів вищої освіти та інших зацікавлених осіб.

ISBN 978-617-7738-81-6

УДК 378:005.6]:37.015.31:364.62(072)

© Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, 2019;
© Г. Ф. Пономарьова, А. А. Харківська, Л. О. Петриченко,
О. І. Рассказова, Т. В. Отрошко, О. М. Школа,
Л. В. Кондрацька, В. М. Бескорса, А. О. Кравченя, 2019.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	6
ПЕРЕДМОВА	8
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ЯКОСТІ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ	9
1.1 Психолого-педагогічна підтримка процесу фахової підготовки та критерії соціально-психологічного клімату	10
1.1.1 Соціально-психологічні аспекти створення сприятливого клімату в колективі	11
1.1.2 Анкета «Соціально-психологічний клімат у колективі»	14
1.1.3 Психологічні ігри та вправи, спрямовані на формування позитивного соціально-психологічного клімату студентської групи	17
1.2 Самодіагностика майбутньої педагогічної діяльності	21
1.2.1 Анкета «Самооцінка своєї майбутньої педагогічної діяльності»	23
1.3 Вивчення та оцінка особистісних особливостей майбутнього вчителя	25
1.3.1 Анкета «Особистісні якості майбутнього педагога»	26
1.3.2 Методика «Індивідуальний стиль викладання»	28
1.3.3 Методика «Діагностика стилів педагогічного спілкування»	34
1.3.4 Анкета «Викладач очима студента»	40
1.4 Психодіагностичне дослідження організації освітнього середовища майбутніх педагогів	41
1.4.1 Анкета «Організації освітнього середовища» (для студентів)	42
1.4.2 Анкета «Організації освітнього середовища» (для викладачів)	44
1.4.3 Анкета «Інтерференція інноваційного процесу закладу вищої освіти»	46
1.5 Психодіагностика особливостей емоційної сфери особистості	47
1.5.1 Методика «Діагностика «перешкод» у встановленні емоційних контактів»	49
1.5.2 Експрес-діагностика рівня емоційного вигорання	53
1.6 Профілактика та корекція професійного вигорання	59

1.7 Психодіагностика емпатії у майбутніх педагогів	65
1.7.1 Методика «Експрес-діагностика емпатії»	66
РОЗДІЛ 2. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА	
РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ	
СЕРЕДОВИЩІ	72
2.1 Принципи соціально-педагогічного дослідження розвитку особистості	74
2.2 Об'єкт і суб'єкт соціально-педагогічної діагностики	78
2.3 Соціальність особистості як предмет соціально-педагогічної діагностики	83
2.4 Критерії та показники дослідження розвитку соціальності особистості	90
2.5 Характеристика рівнів розвитку соціальності особистості	93
2.6 Методичний інструментарій соціально-педагогічної діагностики	98
2.6.1 Оцінка соціальності особистості у соціальній ситуації розвитку	98
2.6.2 Карти оцінки та самооцінки рівня розвитку соціальності особистості	102
2.6.3 Моніторингово-діагностичні дослідження розвитку соціальності дитини у освітньому середовищі	111
2.6.4 Методики оцінювання роботи фахівців з соціального виховання особистості	142
2.7 Діагностично-організаційні аспекти соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю з особливими освітніми потребами	147
2.7.1 Методика проведення адаптаційного заняття у соціально-педагогічній роботі	147
2.7.2 Методичні рекомендації з діагностики й формування толерантності та неупередженості в учнівському і студентському середовищах, батьківській спільноті й педагогічному колективі	151
2.7.3 Методичний аспект досліджування та профілактики девіантної поведінки дітей і молоді	175
2.7.4 Здоровий спосіб життя – як визначальний пріоритет соціального розвитку здобувачів освіти	189

РОЗДІЛ 3. ДІАГНОСТИКА СПЕЦІАЛЬНО ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В СПОРТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	197
3.1 Спеціальні методики відбору здобувачів вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт із урахуванням основних властивостей їх нервової системи та функціональної асиметрії	197
3.2 Програмне забезпечення визначення психофізіологічних можливостей особистості у фізичному вихованні	218
3.3 Діагностичний інструментарій для підвищення рухової активності здобувачів освіти	229
3.3.1 Анкета «Формування моделі рухової активності здобувачів вищої освіти»	242
3.3.2 Анкета «Визначення рівня мотивації здобувачів вищої освіти до різних форм рухової активності»	244
3.3.3 Анкета «Оцінка стану здоров'я, соціальних умов і способу життя здобувачів освіти, які займаються спортом»	245
3.3.4 Анкета «Оцінка здорового способу життя здобувачів освіти»	248
3.3.5 Анкета «Розпорядок дня здобувача освіти»	250
3.3.6 Анкета «Вивчення громадської думки щодо здорового способу життя»	255
3.3.7 Анкета «Чинники, що викликають порушення постави у здобувачів освіти»	257
3.3.8 Анкета «Самооцінка здоров'я особистості»	260
3.3.9 Анкета «Визначення шляхів формування культури здоров'я особистості»	260
3.3.10 Анкета «Ставлення до спорту та здорового способу життя здобувачів вищої освіти»	264
3.3.11 Анкета «Основні потреби особистості»	266
3.3.12 Анкета «Професійне ставлення до майбутньої рухової діяльності здобувачів освіти»	267
ПІСЛЯМОВА	269
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	271

ПЕРЕДМОВА

Сучасний економічний і соціокультурний розвиток держави визначається людським потенціалом країни, рівнем освіченості, культурного розвитку та професійної компетентності кожної особистості.

Успішна реалізація завдань фахової підготовки конкурентоспроможних спеціалістів у галузі освіти зумовлена серед іншого ефективними формами діагностики.

Підготовка фахівця до майбутньої педагогічної діяльності – це різнорівневий складний освітній процес, особливістю якого є психологічна готовність та особисті якості майбутнього педагога, соціально-психологічний клімат і психолого-педагогічна підтримка у процесі формування майбутніх фахівців.

Авторами посібника представлена психологічна діагностика та самодіагностика якості освіти майбутніх педагогів; соціально-педагогічна діагностика розвитку особистості; діагностика спеціально психологічних особливостей розвитку особистості в спортивній діяльності.

У посібнику запропоновані критерії й показники розвитку соціальності та характеристика її рівнів; міститься діагностика оцінювання міжособистісних відносин, а також діагностично-організаційні аспекти педагогічної роботи.

Запропоновані діагностичні матеріали апробовані в ході підготовки майбутніх учителів до практичної діяльності. Посібник стане у пригоді на різних етапах підготовки майбутніх фахівців.